

สถานการณ์ส่งออกข้าวครั้งแรกปี 2556 และแนวโน้มปี 2556

สรุปการส่งออกข้าวของไทยในช่วงครึ่งแรกของปี 2556

รายการ	ม.ค.-มิ.ย.		(%) Δ
	2555	2556	
ปริมาณส่งออก (ล้านตัน)	3.21	2.94	-8.4
มูลค่า (ล้านบาท)	67,214	61,988	-7.8
มูลค่า (ล้านเหรียญสหรัฐฯ)	2,178	2,103	-3.4
ราคาส่งออก (บาทต่อตัน)	20,944	21,090	0.7
ราคาส่งออก (เหรียญสหรัฐฯต่อตัน)	678	715	5.5

ปริมาณส่งออกรายชนิดข้าวระหว่างเดือน ม.ค.-มิ.ย. ปี 2554 - 2556

ชนิดข้าว	2554	2555	ม.ค.-มิ.ย. 2555	ม.ค.-มิ.ย. 2556	(%) Δ
ตันข้าวขาว	4,162,870	2,424,434	1,130,978	1,223,919	8.22
ปลายข้าวขาว	405,517	148,405	48,844	74,854	53.25
ตันข้าวหอมมะลิ	1,594,291	1,399,620	617,468	719,857	16.58
ปลายข้าวหอมมะลิ	765,316	513,037	222,534	207,013	-6.97
ข้าวเหนียว	3,409,839	2,049,618	1,071,801	597,597	-44.24
ข้าวเหนียว	161,696	113,685	73,458	89,863	22.33
ข้าวหอมปทุม*	212,020	85,629	44,094	26,059	-40.90
รวม (ตัน)	10,711,549	6,734,428	3,209,177	2,939,162	-8.41
มูลค่า (ล้านบาท)	193,843	142,976	67,214	61,988	-7.78

ประเทศผู้นำเข้าข้าวไทย 10 อันดับแรกปี 2554-2556

ที่	ประเทศ	2554	2555	ม.ค.-มิ.ย. 2555	ม.ค.-มิ.ย. 2556	(%) Δ
1	IRAQ	629,432	778,868	196,881	418,490	112.56
2	BENIN	199,799	335,096	94,545	338,079	257.59
3	U.S.A.	393,618	361,722	165,600	189,507	14.44
4	JAPAN	291,932	196,802	125,908	172,721	37.18
5	COTE D'IVOIRE	602,856	356,807	107,829	152,265	41.21
6	SOUTH AFRICA	589,743	366,745	148,687	140,465	-5.53
7	ANGOLA	162,243	153,546	70,145	134,318	91.49
8	CHINA	303,667	176,214	66,128	106,285	60.73
9	HONG KONG	219,348	161,259	84,670	84,885	0.25
10	YEMEN	146,069	117,194	61,327	76,243	24.32
	OTHERS	7,172,841	3,730,173	2,087,456	1,125,904	-46.06
	TOTAL	10,711,549	6,734,428	3,209,177	2,939,162	-8.41

หน่วย : ล้านตันข้าวสาร

ที่มา ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยความร่วมมือจากกรมศุลกากร

สถานการณ์การค้าข้าวของโลกในปี 2556

กระทรวงเกษตรสหรัฐฯ (The U.S. Department of Agriculture; USDA) คาดการณ์ว่าการค้าข้าวของโลก (ส่งออก-นำเข้า) ในปี 2556 ในเบื้องต้นจะมีปริมาณ 37.58 ล้านตัน (ข้าวสาร) ลดลง 4.01% เมื่อเทียบกับปี 2555 โดยในส่วนของประเทศผู้ส่งออกนั้น คาดว่าประเทศไทยจะส่งออกเป็นอันดับที่ 3 ที่ปริมาณ 7 ล้านตัน ในขณะที่ประเทศอินเดียคาดว่าจะส่งออกมากเป็นอันดับ 1 ที่ปริมาณ 9.0 ล้านตัน ตามมาด้วยเวียดนามปริมาณ 7.4 ล้านตัน ปากีสถานปริมาณ 3.0 ล้านตัน และสหรัฐฯ 3.40 ล้านตันตามลำดับ

คาดการณ์ปริมาณส่งออกข้าวของประเทศผู้ส่งออก 5 อันดับแรกในปี 2556

ประเทศ	2553	2554	2555	2556*	(%) Δ
การส่งออก-นำเข้าของโลก	31.57	36.25	39.15	37.58	-4.01
อินเดีย	2.23	4.64	10.25	9.00	-12.20
เวียดนาม	6.73	7.00	7.72	7.40	-4.15
ไทย	9.05	10.67	6.95	7.00	0.72
ปากีสถาน	4.00	3.41	3.40	3.00	-11.76
สหรัฐฯ	3.87	3.25	3.33	3.40	2.10

หน่วย : ล้านตันข้าวสาร (*ตัวเลขคาดการณ์ ณ เดือนกรกฎาคม 2556)

สำหรับประเทศผู้นำเข้าข้าวนั้น คาดว่าในปี 2556 ประเทศจีนจะนำเข้าข้าวมากเป็นอันดับ 1 ที่ปริมาณ 3.0 ล้านตัน ตามมาด้วยประเทศไนจีเรียปริมาณ 2.3 ล้านตัน ฟิลิปปินส์ปริมาณ 1.5 ล้านตัน อิรักปริมาณ 1.5 ล้านตัน และอินโดนีเซียปริมาณ 1.0 ล้านตัน

คาดการณ์ปริมาณนำเข้าข้าวของประเทศผู้นำเข้า 5 อันดับแรกในปี 2556

ประเทศ	2553	2554	2555	2556*	(%) Δ
การส่งออก-นำเข้าของโลก	31.57	36.25	39.15	37.58	-4.01
จีน	0.37	0.58	2.90	3.00	3.45
ไนจีเรีย	2.00	2.55	3.40	2.30	-32.35
ฟิลิปปินส์	2.40	1.20	1.50	1.50	0.00
อิรัก	1.19	1.04	1.48	1.40	-5.41
อินโดนีเซีย	1.15	3.10	1.96	1.00	-48.98

หน่วย : ล้านตันข้าวสาร (*ตัวเลขคาดการณ์ ณ เดือนกรกฎาคม 2556)

ที่มา กระทรวงเกษตรสหรัฐฯ (USDA)

คาดการณ์ปริมาณส่งออกและชนิดข้าวของไทยในปี 2556 โดยสมาคมผู้ส่งออกข้าวไทย

ชนิดข้าว	2554	2555	(%) Δ (55/54)	% (สัดส่วน 2555)	คาดการณ์ 2556 (เดิม)	ส่งออก 6	% (สัดส่วน 2556)	คาดการณ์* 2556 (ใหม่)	(%) Δ (56/55)
						เดือนแรก 2556			
ข้าวขาว	4.40	2.54	-42.3	37	2.4	1.30	44	2.7	6.3
ข้าวหอมมะลิ	2.36	1.94	-17.6	28	1.8	0.93	32	2.0	3.0
ข้าวหนึ่ง	3.43	2.18	-36.6	31	2.0	0.60	20	1.5	-31.1
ข้าวเหนียว	0.26	0.21	-18.0	3	0.2	0.09	3	0.2	-5.6
ข้าวหอมปทุมธานี	0.20	0.07	-61.9	1	0.1	0.03	1	0.1	33.6
รวม	10.65	6.95	-34.8	100	6.5	2.94	100	6.5	-6.4

* คาดการณ์ ณ เดือนกรกฎาคม 2556 (เฉพาะการส่งออกโดยภาคเอกชน ไม่รวมการส่งออกแบบรัฐต่อรัฐ หรือจีทูจี)
หน่วย : ล้านตันข้าวสาร

ในปี 2556 นี้ สมาคมผู้ส่งออกข้าวไทยยังคงคาดการณ์ปริมาณส่งออกข้าวที่ 6.5 ล้านตัน เป็นมูลค่า 4,650 ล้านดอลลาร์สหรัฐ (คิดเป็นมูลค่า 145,000 ล้านบาท) ขณะที่กระทรวงพาณิชย์กำหนดเป้าหมายส่งออกข้าวปริมาณ 8.5 ล้านตัน มูลค่า 5,700 ล้านดอลลาร์สหรัฐ (คิดเป็นมูลค่า 171,000 ล้านบาท)

ปัจจัยที่มีผลในเชิงบวกและเชิงลบต่อการส่งออกข้าวไทย

สถานการณ์ส่งออกข้าวของไทยในช่วงครึ่งแรกของปี 2556 ยังคงเป็นไปด้วยความยากลำบาก เนื่องจากผู้ส่งออกเผชิญกับอุปสรรคหลายประการที่ส่งผลกระทบต่อ การส่งออกข้าว ทั้งจากภาวะการแข่งขันที่รุนแรงในตลาด และภาวะเศรษฐกิจของโลกที่ยังไม่ฟื้นตัวอยู่ในระดับปกติ สำหรับในช่วงครึ่งหลังของปี 2556 นี้ สมาคมผู้ส่งออกข้าวไทยคาดว่าภาวะการส่งออกข้าวจะยังคงไม่สดใส โดยคาดว่าโอกาสและอุปสรรคที่จะเกิดขึ้นในช่วงต่อจากนี้ มีดังต่อไปนี้

ระยะ	ปัจจัยเชิงบวก
ระยะสั้น (ไตรมาสที่ 3-4)	ประเทศจีนยังคงมีการนำเข้าข้าวอย่างต่อเนื่อง ทำให้เวียดนาม พม่า ปากีสถาน รวมทั้งอินเดีย หันไปสนใจตลาดจีนมากยิ่งขึ้น
	ประเทศอิรักและญี่ปุ่นมีการเปิดประมูลซื้อข้าว ซึ่งทั้ง 2 ประเทศมักจะซื้อข้าวขาวจากไทยอย่างต่อเนื่อง
	รัฐบาลระบายข้าวจากสต็อกออกสู่ตลาด ส่งผลให้ภาวะอุปทานข้าวที่เคยตึงตัว ผ่อนคลายลงไปบ้าง รวมทั้งมีการเร่งเจรจาขายข้าวแบบรัฐต่อรัฐ และเร่งรัดให้มีการส่งมอบเร็วขึ้น
ระยะกลาง	นโยบายความมั่นคงด้านอาหารของอินเดียฉบับใหม่ ซึ่งจะทำให้รัฐบาลมีภาระในการจัดสรรรัฐพืชให้ประชาชนมากขึ้น
	รัฐบาลมีการทบทวนโครงการรับจำนำข้าวให้สอดคล้องกับภาวะตลาดข้าว และภาระทางด้านงบประมาณของประเทศมากยิ่งขึ้น

ระยะยาว	รัฐบาลอินเดียต้องจัดหาข้าวในโครงการจัดหาข้าวของรัฐบาลให้ครบตามเป้าหมาย 40 ล้านตัน และอาจมีการทบทวนนโยบายส่งออกข้าว
	สภาพอากาศของโลกที่ยังคงมีโอกาสเกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติ เช่น ภัยแล้ง ลมพายุพัดกระหน่ำ และอุทกภัย รวมทั้งภัยจากแผ่นดินไหว และสภาพอากาศแปรปรวน

ระยะ	ปัจจัยเชิงลบ
ระยะสั้น (ไตรมาสที่ 3-4)	ตลาดยังคงเป็นของผู้ซื้อ เพราะผลผลิตข้าวของประเทศผู้ส่งออกที่สำคัญ เช่น เวียดนาม อินเดีย ยังคงมีปริมาณมาก ในขณะที่เดียวกันผลผลิตธัญพืชอื่นๆ เช่น ข้าวสาลี และข้าวโพดก็มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นด้วยเช่นกัน โดย USDA คาดว่าในปีที่ผลผลิตข้าวสาลีจะมีปริมาณมากถึง 655 ล้านตัน
	เวียดนามและอินเดียยังคงแข่งขันด้านราคาทำให้ราคาข้าวในตลาดโลกมีแนวโน้มลดลง
	ความต้องการข้าวจากผู้นำเข้าที่สำคัญ เช่น อินโดนีเซีย และฟิลิปปินส์ลดลง ทำให้เวียดนามหันมาชิงตลาดข้าวไทย
	ประเทศผู้บริโภครายใหม่และผู้นำเข้าข้าวหลายประเทศหันมาให้ความสำคัญกับนโยบายพึ่งพาผลผลิตในประเทศมากขึ้น โดยเน้นการผลิตธัญพืชที่สำคัญ เช่น ข้าว ข้าวสาลี เป็นต้น
	ผู้ซื้อจะซื้อข้าวเพียงพอสำหรับการใช้ในระยะเวลาหนึ่งเท่านั้น จะไม่ซื้อเพื่อเก็บสต็อกไว้นาน
	ราคาข้าวของไทยยังคงสูงกว่าประเทศคู่แข่ง
ระยะกลาง	ประเทศผู้ซื้อข้าวของไทยหันไปซื้อข้าวจากแหล่งอื่นที่ราคาต่ำกว่า
	ประเทศผู้ผลิตที่สำคัญ เช่น เวียดนาม อินเดียมีผลผลิตข้าวและสต็อกข้าวปริมาณมากและยังคงมีการส่งออกอย่างต่อเนื่อง โดย USDA คาดว่าในปี 2556 อินเดีย และเวียดนามจะมีผลผลิตข้าว 104 และ 27.3 ล้านตันตามลำดับ
	ประเทศผู้ส่งออกรายใหม่ เช่น พม่า กัมพูชา หันมาเน้นการส่งออกมากขึ้น
	ภาวะเศรษฐกิจของโลกที่ยังไม่ฟื้นตัวอยู่ในระดับปกติ
ระยะยาว	ประเทศผู้ส่งออกข้าวหลายประเทศทั้งรายเก่าและรายใหม่เพิ่มการส่งออกข้าว และมุ่งเข้าสู่ตลาดข้าวคุณภาพสูง เช่น ข้าวหอมมะลิ
	ประเทศอินเดีย และเวียดนาม มีผลผลิตข้าวมากขึ้นและส่งออกข้าวในราคาต่ำกว่าไทย โดย USDA คาดว่าในปี 2557 อินเดีย และเวียดนามจะมีผลผลิตข้าวเพิ่มขึ้นเป็น 108 และ 27.7 ล้านตันตามลำดับ ในขณะที่ผลผลิตธัญพืชอื่นๆ เช่น ข้าวสาลี ข้าวโพด ก็มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเช่นเดียวกัน โดย USDA คาดว่าในปี 2557 ผลผลิตข้าวสาลีจะมีปริมาณเพิ่มขึ้นเป็น 698 ล้านตัน
	ประเทศผู้ซื้อข้าวของไทยหันไปซื้อข้าวจากแหล่งอื่นที่ราคาต่ำกว่า เช่น อินเดีย เวียดนาม พม่า กัมพูชา ทำให้ไทยสูญเสียตลาดข้าวบางส่วนให้คู่แข่งอย่างต่อเนื่อง
	ประเทศผู้บริโภครายใหม่และผู้นำเข้าข้าวหันมาให้ความสำคัญกับนโยบายพึ่งพาผลผลิตธัญพืช เช่น ข้าว ข้าวสาลี ในประเทศมากขึ้น
	ภาวะเศรษฐกิจโลกที่ยังไม่มีความแน่นอน

ราคาข้าวในตลาดโลก

เปรียบเทียบราคาข้าวสารส่งออกในตลาดโลก (ข้อมูล ณ วันที่ 29 กรกฎาคม 2556)

ชนิดข้าว	ไทย	สหรัฐฯ	เวียดนาม	อินเดีย	ปากีสถาน	กัมพูชา
ข้าวหอมมะลิ / ข้าวบาสมาดิ	1182		550	1525	-	910
ข้าวขาว 4-7%(USA) / 100%B(TH)	544	630				-
ข้าวขาว 5%	527		400	440	425	475
ข้าวขาว 10%	521	620	395			465
ข้าวขาว 15%	525	600	380			455
ข้าวขาว 25%	523		365	395	375	
ข้าวหนึ่ง	550			420	450	

ราคาต่อหน่วย : เหรียญสหรัฐฯต่อตัน (เอฟโอบี)

ที่มา Riceonline.com, Oryza.com, Mekongoryza.com

เปรียบเทียบราคาข้าวเปลือกในตลาดโลก (ข้อมูล ณ วันที่ 29 กรกฎาคม 2556)

ชนิดข้าว	ไทย	สหรัฐฯ	เวียดนาม	อินเดีย	จีน*	กัมพูชา	บราซิล
ข้าวเปลือกเจ้า	482	385	260	237	450	270	311
รัฐบาลกำหนดราคา	15,000		4,142 ดอลลาร์ต่อ	12,500 รูปี	2,700 หยวน		231\$/MT
อุดหนุนเกษตรกร	บาทต่อตัน		ก.ก.	ต่อตัน	ต่อตัน		
ผ่านโครงการต่างๆ	(US\$482)		(US\$197)	(US\$230)	(US\$430)		

ราคาต่อหน่วย : เหรียญสหรัฐฯต่อตัน

ที่มา รวบรวมจาก Riceonline.com, Oryza.com, Ricebrazil.com

หมายเหตุ * ราคาข้าวเปลือกเมล็ดยาว(indica) ปลายฤดู ประกาศโดย The National Development and Reform Commission; NDRC

ข้อสังเกต

1. แม้ว่ารัฐบาลจะตั้งราคารับจำนำข้าวเปลือกสูงกว่าราคาตลาดค่อนข้างมาก เพื่อดึงราคาข้าวสารทั้งในประเทศและส่งออกให้สูงขึ้น แต่ขณะนี้ราคาภายในก็ยังไม่ปรับตัวสูงขึ้นเท่าที่ควร ทั้งนี้เพราะแรงหนุนซื้อในตลาด ยังไม่มีกำลังเพียงพอ

2. แม้ประเทศไทยจะเป็นประเทศผู้ส่งออกข้าวอันดับต้นๆของโลก โดยในปีที่ผ่านมามีส่วนแบ่งในตลาดโลกร้อยละ 18 (ตลาดการค้าข้าวโลกมีเพียง 8% ของการใช้/บริโภคทั้งหมด) แต่ก็ไม่ได้หมายความว่า เราจะสามารถกำหนดราคาขายเองได้ ภายใต้ตลาดการค้าเสรี ซึ่งยังมีปัจจัยที่ควบคุมไม่ได้อีกมากมายเป็นตัวกำหนดราคา อาทิเช่น ภาวะการเพาะปลูกในประเทศต่างๆทั่วโลก, คู่แข่งขันในตลาด, อัตราแลกเปลี่ยน นโยบายภาครัฐของประเทศต่างๆ เป็นต้น

3. จากการวิเคราะห์ของสำนักวิจัยต่างๆ ระบุว่า ราคาข้าวโลกในปี 2556 ไม่น่าจะปรับตัวสูงขึ้นได้มาก หากไม่มีสภาวะความผิดปกติของอาหารที่ผิดปกติอย่างร้ายแรง เช่น ภัยพิบัติต่างๆ ทั้งนี้เพราะมีการประเมินผลผลิตที่อุดมสมบูรณ์จากประเทศผู้ผลิตข้าวหลายประเทศทำให้ปริมาณข้าวโลกมากขึ้น รวมทั้งยังมีปริมาณข้าวที่ไทยถือครองสต็อกข้าวสารอยู่ประมาณ 17 ล้านตัน (เฉพาะสต็อกจากโครงการรับจำนำข้าวเปลือกปีการผลิต 2554/55 และ 2555/56) และอินเดียมีสต็อกสำรองอย่างน้อย 30 ล้าน รวมแล้วคิดเป็นการค้าข้าวโลกทั้งปี ในขณะที่ผลผลิตธัญพืชชนิดอื่น เช่น ข้าวสาลี ข้าวโพด ก็มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเช่นเดียวกัน โดย USDA คาดว่าในปีนี้อินเดียมีผลผลิตข้าวสาลี และข้าวโพดจะมีปริมาณมากถึง 655 และ 855 ล้านตันตามลำดับ ทั้งนี้ก็วิเคราะห์มีความเห็นว่า ในปี 2556 ประเทศไทยน่าจะต้องระบายข้าวออกมาในห้วงเวลาใดเวลาหนึ่ง และจะมีผลให้ประเทศไทยมียอดส่งออกสูงกว่าปี 2555 ในขณะที่ราคาอาจจะยังไม่ปรับตัวสูงขึ้นได้ เพราะปริมาณอุปทานที่มีอยู่สูง ยกเว้นกรณีภัยพิบัติหรือเหตุฉุกเฉินอื่นๆ